

Cas Clínic:

*Pacient de 79 anys amb
embassament
pleuropericàrdic recidivant*

Albert Alonso Tello

13 de Desembre de 2010

Barcelona

Antecedents Patològics:

- Fumador d'1 paquet/dia fins fa uns mesos.
- Dislipèmia en tractament amb estatines.
- Diabetes Mellitus tipus 2 en tractament amb insulina sense complicacions.
- Broncopatia crònica obstructiva.
- Claudicació intermitent.

HISTÒRIA CARDIOLÒGICA:

Cardiopatia isquèmica amb malaltia coronària de 3 vasos que va ser sotmesa a revascularització quirúrgica amb triple by-pass aortocoronari al 1997. Assintomàtic des d'aleshores.

Tractament habitual: Insulina lantus 0-0-24UI; Furosemda 40mg 2-1-0, Omeprazol 20mg/d, Adiro 100mg/d, Pegat de nitroglicerina 10mg, Cardyl 20mg/d, Kalpress pluc 1c/d, Atrovent 2inh/8h, Salbutamol 2inh/8h, Lorazepam 1mg/noche, Dinisor retard 120mg/d.

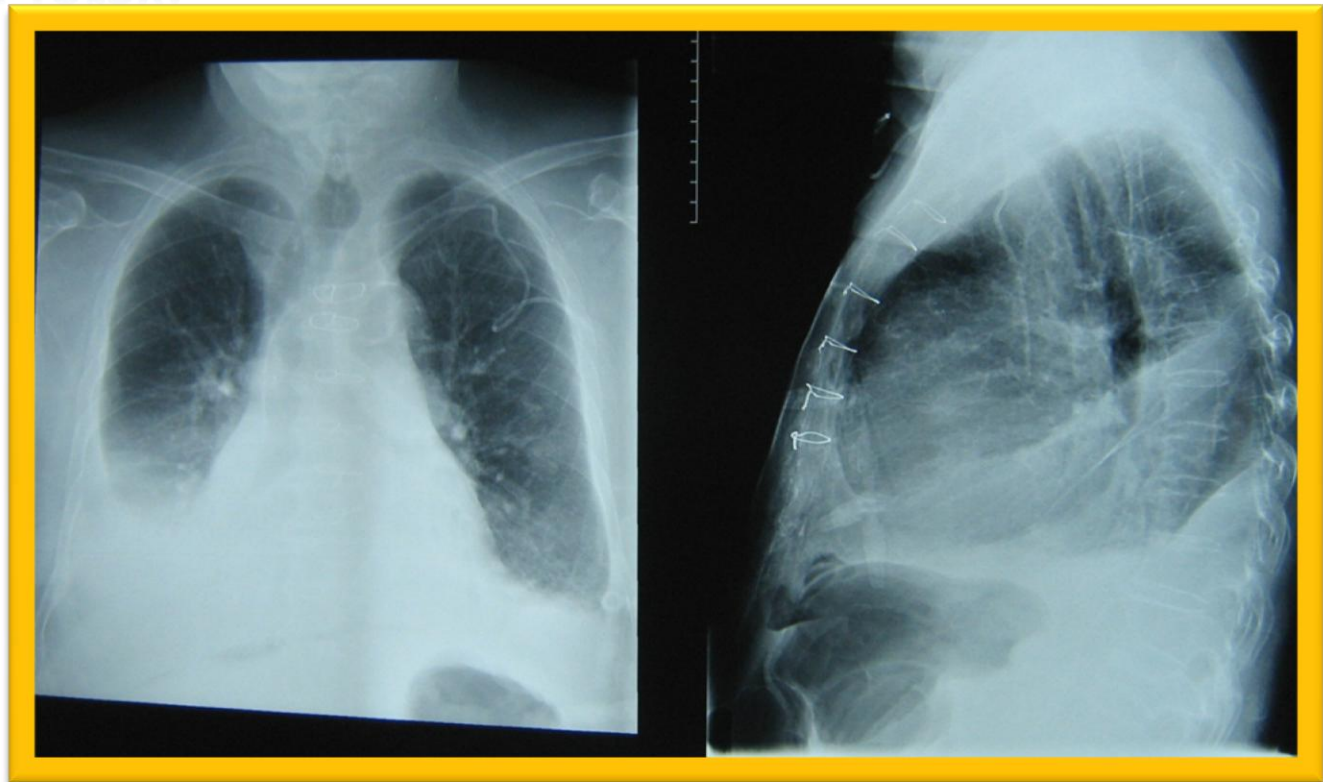
ACORVH

HISTÒRIA ACTUAL:

- Al Març de 2009 va ingressar en un altre centre hospitalari per dispnea. L'ecocardiograma va ser informat com a embassament pericàrdic **moderat** que sembla que va disminuir espontàniament.
- A l'Abril de 2009 va requerir nou ingrés per dispnea documentant-se embassament pericàrdic i pleural (característiques pròpies de trasudat).

- Al Maig de 2009 va ingressar per primera vegada al nostre centre per exacerbació de la dispnea i anasarca.
- La Rx tòrax va mostrar cardiomegàlia +/++ i embassament pleural dret important.
- L'ecocardiograma va mostrar embassament pericàrdic sever.

Rx Tòrax:

- El dia 15/05/2009 va presentar un quadre clínic de taponament cardíac.
- L'ecocardiograma va mostrar embassament pericàrdic sever amb col·lapse de l'aurícula dreta i ventricle dret, així com col·lapse parcial de cavitats esquerres.
- Es va realitzar pericardiocentesis (1^a) que va donar sortida a 350 mL de líquid serós de característiques inespecífiques:

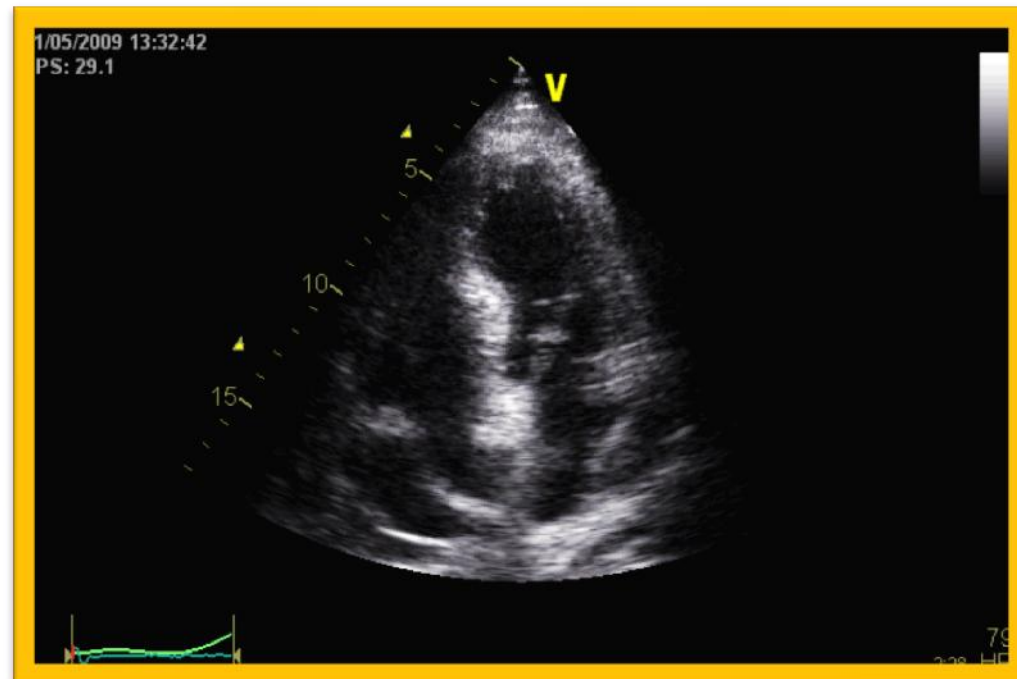
ADA 23 UI/L, proteïnes 4.9 g/dL, cultivo, BK y citologies negatives.

- Es va practicar una toracocentesis dreta evaquadora obtenint-se un líquid serós amb analítica inespecífica.
- Va presentar episodis autolimitats de FA.

DIAGNÒSTIC: “PLEUROPERICARDITIS”

- A més de l'estudi dels líquids pleural i pericàrdic, es va realitzar una extensa investigació de possibles causes generals de malaltia pleuro-pericàrdica (malalties infeccioses, processos autoimmunes, malalties sistèmiques o neoplàsiques), que va ser negativa.
- Va ser donat d'alta el dia 12/06/2009 en situació clínica aparentment estable.

Ecocardiograma a l'alta:

ACORVH

El dia 26/06/2009 després d'aixecar-se del sofà va presentar una **síncope** amb TCE, amb reaparició de la dispnea i edemes generalitzats, motiu pel que reingressà al nostre centre.

ACORVH

Exploració Física:

- PA=140/80; FC=67x'; SatO2 (UN a 3lx')=97%.
- Regular estat general.
- Dispnea de repòs.
- Auscultació cardíaca sense bufs ni extratons.
- Signes d'IC dreta:
  - ✓ IY++
  - ✓ Anasarca
  - ✓ Semiologia de embassament pleural dret

^ semiologia de embassament pleural dret

^ Anasarca

^ IY++

^ signes d'IC dreta:

Exploracions Complementàries:

Analítica:

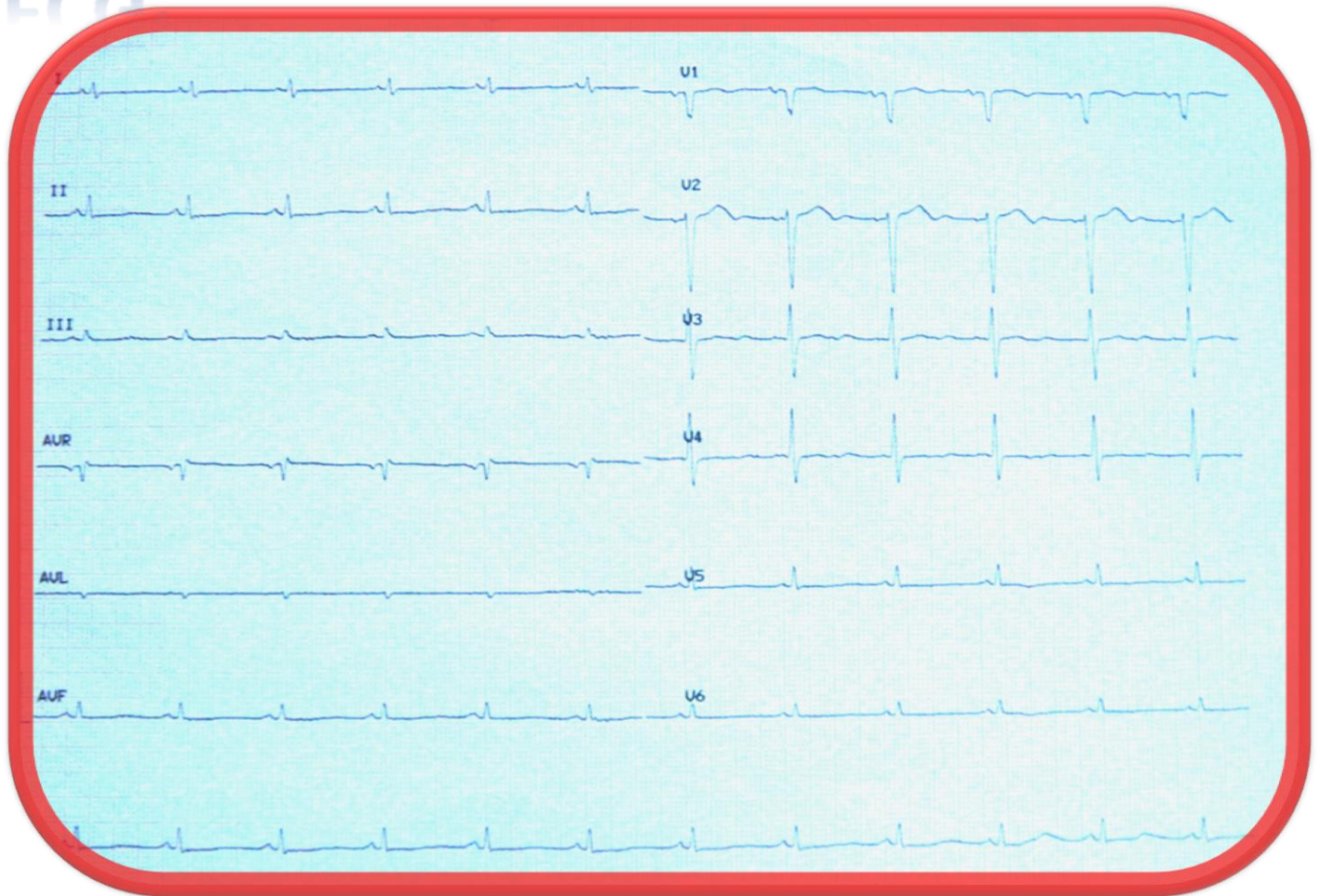
Hb:9.7 g/dL; VCM:83 fL; Leucòcits: 14.530 (N: 86%, L: 7.5%); plaquetes: 387000; Glu: 177 mg/dL; Cr: 2 mg/dL; Na: 128 mmol/L; K:4.9 mmol/L;

Ecocardiograma a l'ingrés:

Embassament pericàrdic moderat-sever.

Exploracions Complementàries:

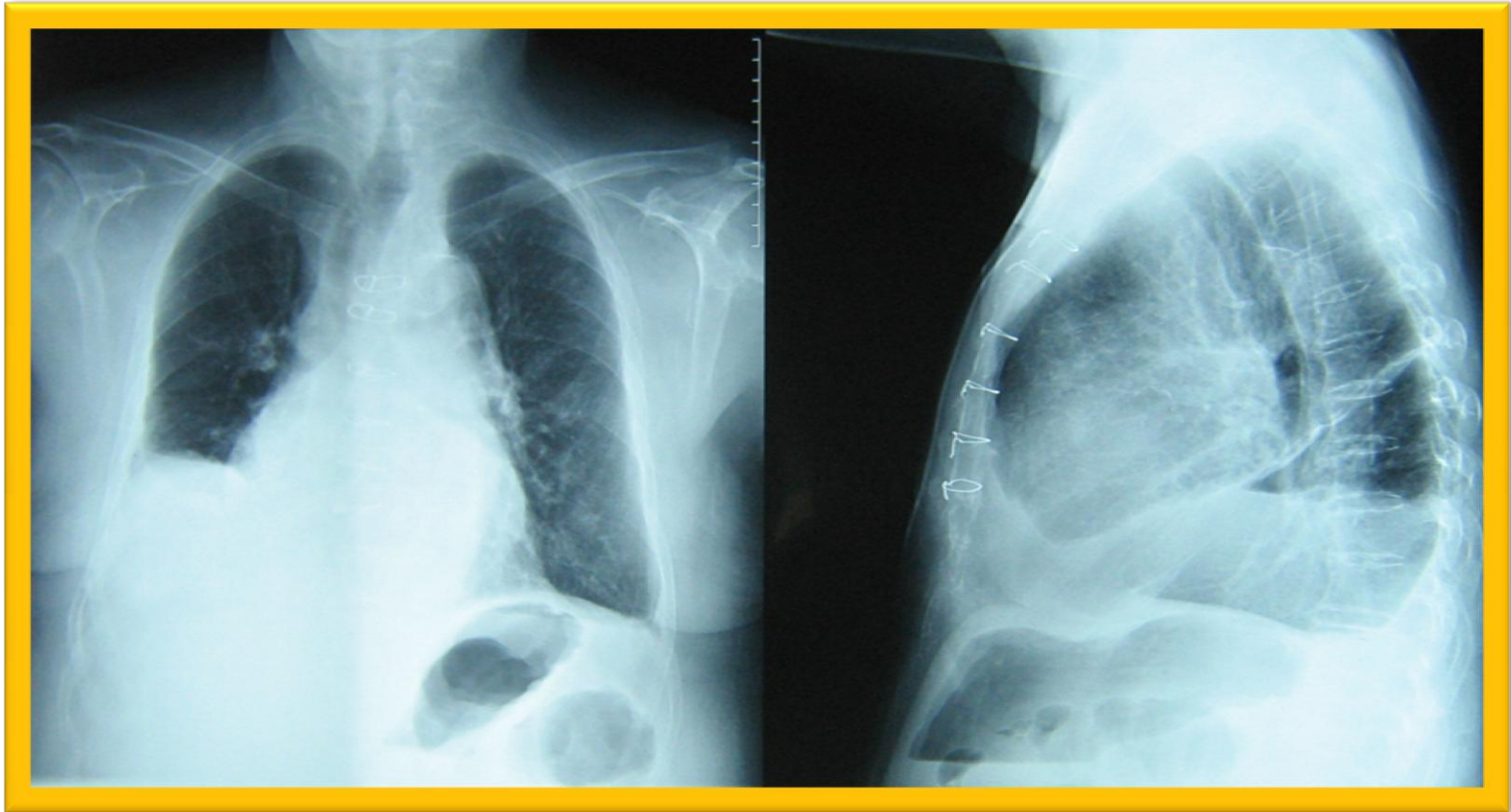
ECG:

ACORVH

Exploracions Complementàries:

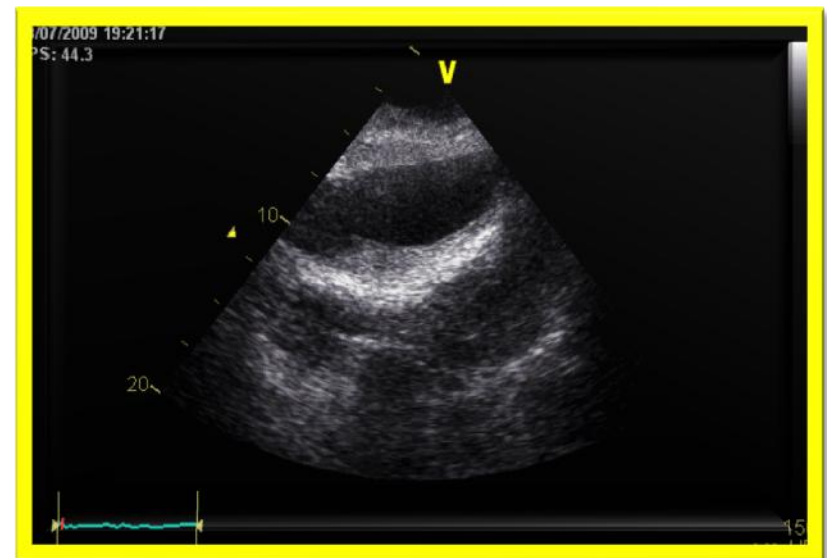
Rx Tórax:

ACORVH

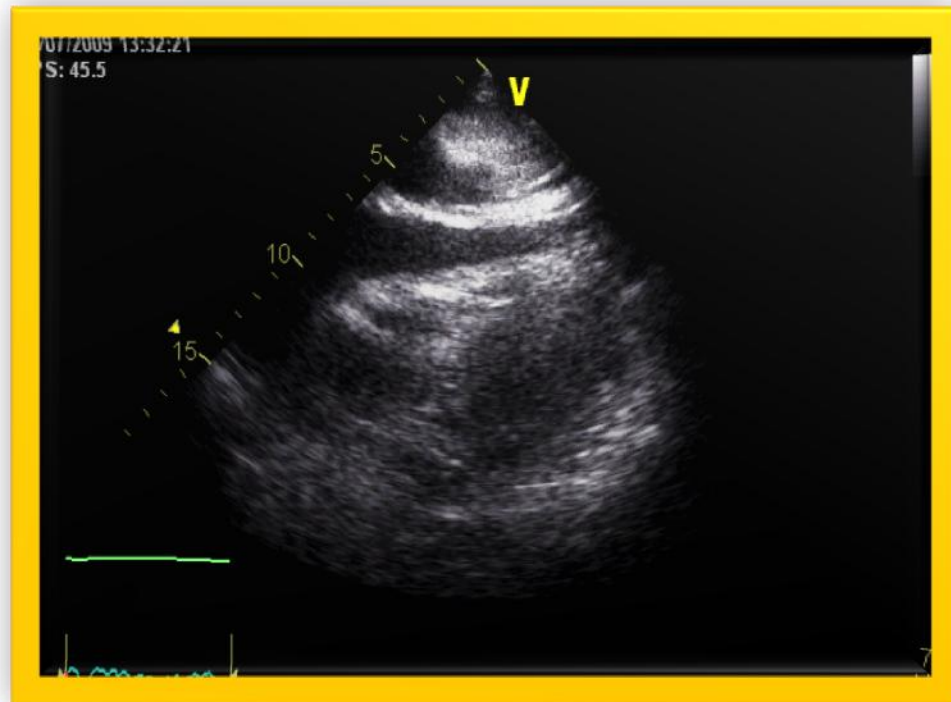
EVOLUCIÓ:

- El dia 08/07/2009 el pacient va presentar un quadre de taponament cardíac sever.
- L'ecocardiograma va mostrar embassament pericàrdic sever amb signes de compromís hemodinàmic.
- Es va realitzar una nova pericardiocentesis (2^a) amb drenatge de 350 ml de líquid d'aspecte serós.

EVOLUCIÓ:

- Es va deixar drenatge pericàrdic amb catéter durant 4 dies.
- Després de la retirada del drenatge va tornar a augmentar l'embassament pericàrdic i van reaparèixer signes clínics i ecocardiogràfics de taponament.

RESUM:

- Per tant, es tracta d'un pacient que va iniciar un quadre de embassament pleural i pericàrdic al Març de 2009, presentant als mesos següents un franc augment del mateix i, posteriorment, taponament cardíac en 2 ocasions (Maig i Juliol de 2009) que es van solucionar transitòriament amb pericardiocentesis.
- L'estudi etiològic exhaustiu va ser negatiu per a etiologies concretes.
- Poc després de la segona pericardiocentesis va presentar de nou embassament pericàrdic sever amb taponament.

QUINA SERIA LA SEVA ACTITUD TERAPÈUTICA?:

1. Pericardiocentesis simple.
2. Pericardiocentesis + drenatge amb catéter.
3. Drenatge pericàrdic quirúrgic subxifoideo.
4. Finestra pleuropericàrdica.
5. Pericardiotomia percutànea amb baló.
6. Instil·lació de fàrmacs esclerosants en el pericardi.
7. Pericardiectomia amplia.

QUINA SERIA LA SEVA ACTITUD TERAPÈUTICA?:

1. Pericardiocentesis simple.
2. Pericardiocentesis + drenatge amb catéter.
3. Drenatge pericàrdic quirúrgic subxifoideo.
4. Finestra pleuropericàrdica.
5. Pericardiotomia percutànea amb baló.
6. Instil·lació de fàrmacs esclerosants en el pericardi.
7. Pericardiectomia amplia.

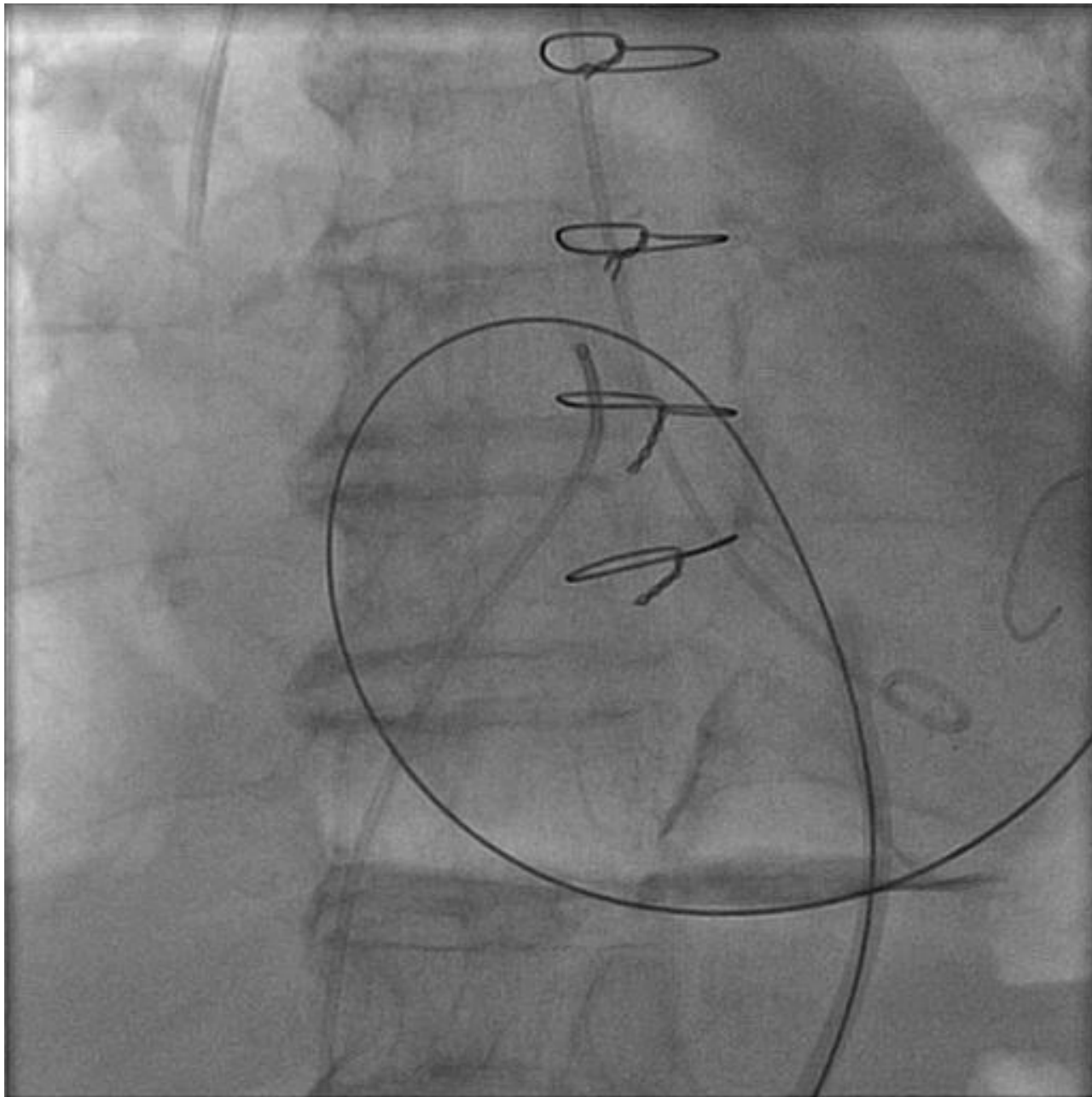
EVOLUCIÓN:

- El día 16/07/2009, el pacient es va sotmetre a una pericardiotomia amb baló.

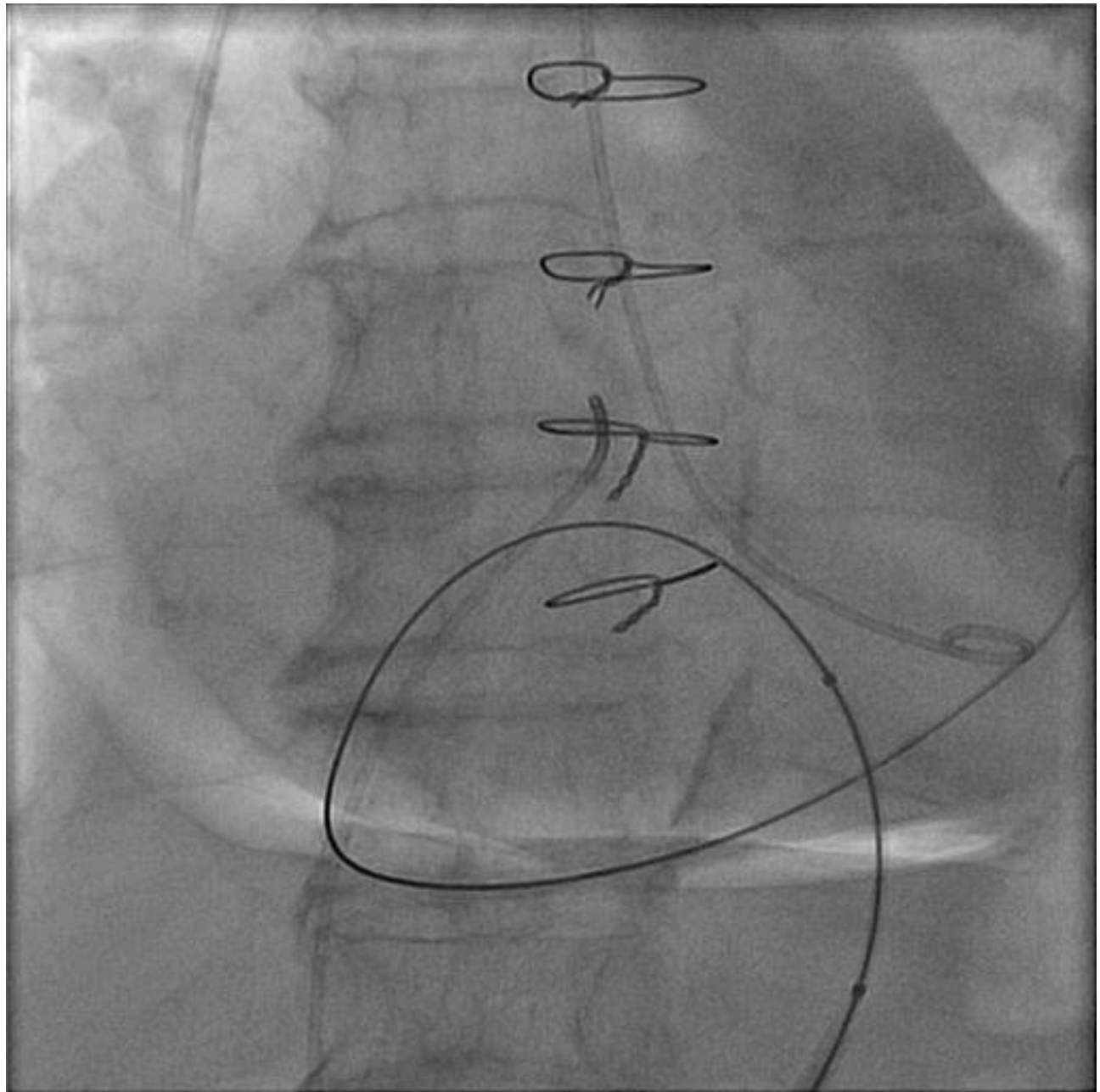
pericardiotomia amb baló.

El dia 16/07/2009, el pacient es va sotmetre a una

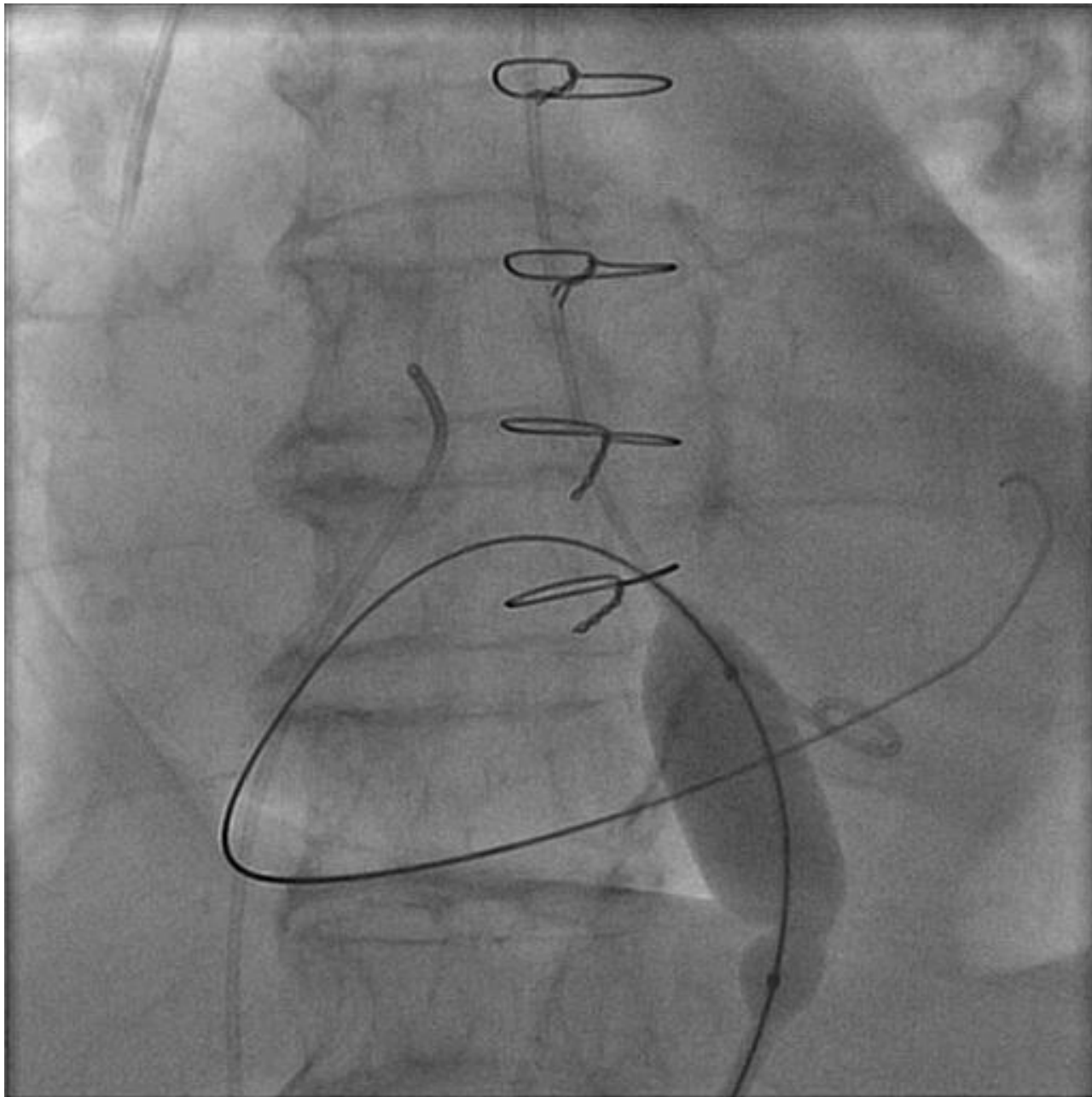
ACORVH

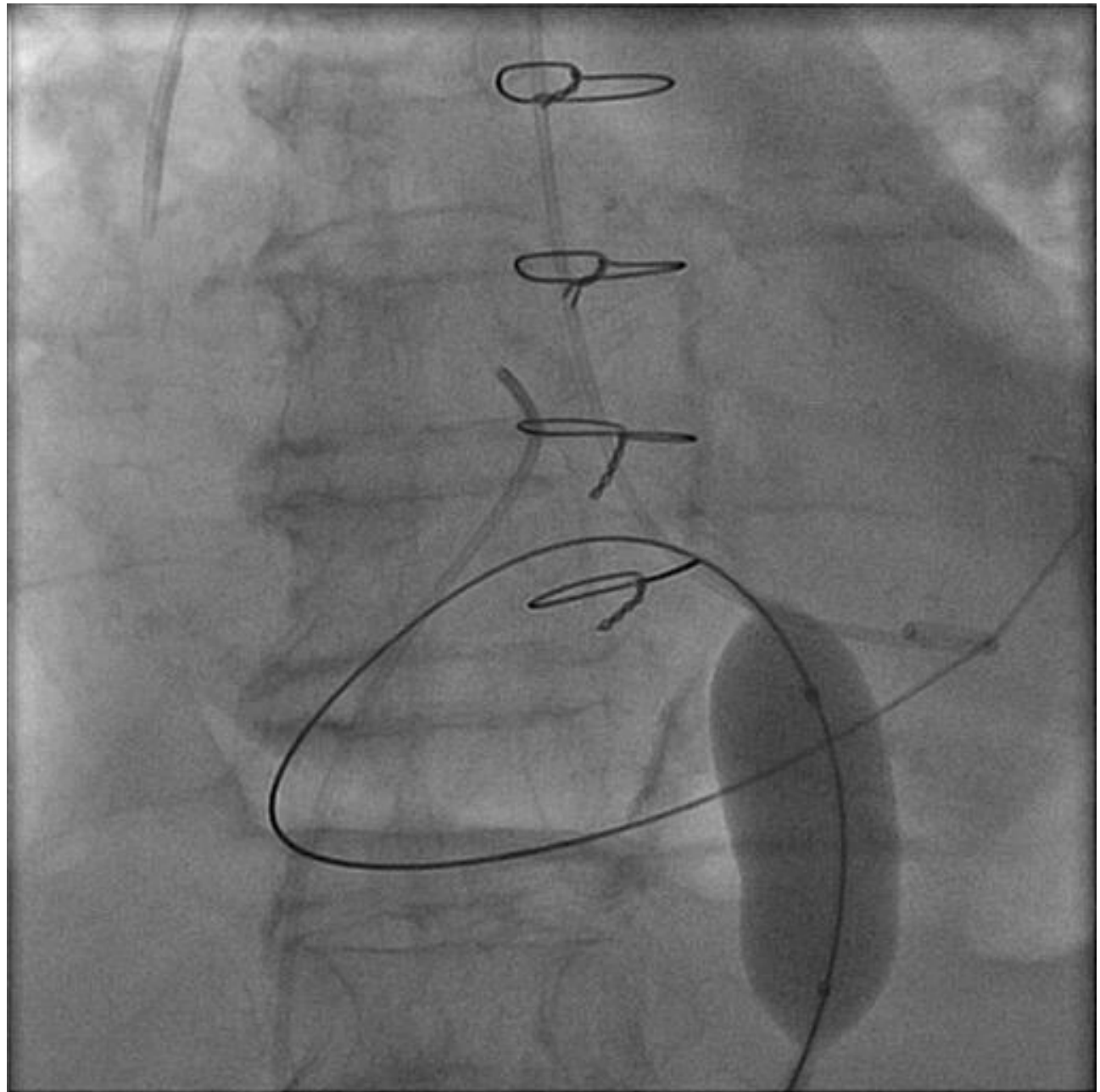
ACORVH

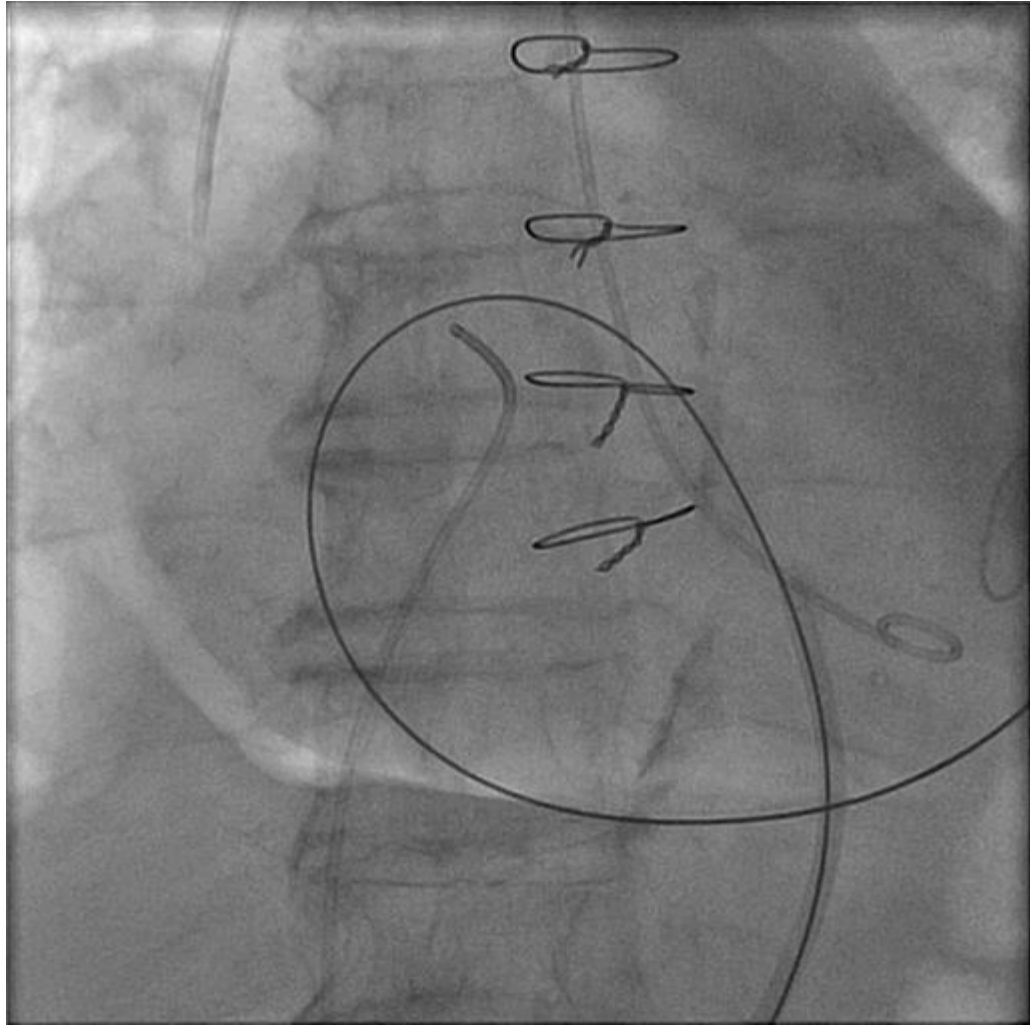
ACORVH

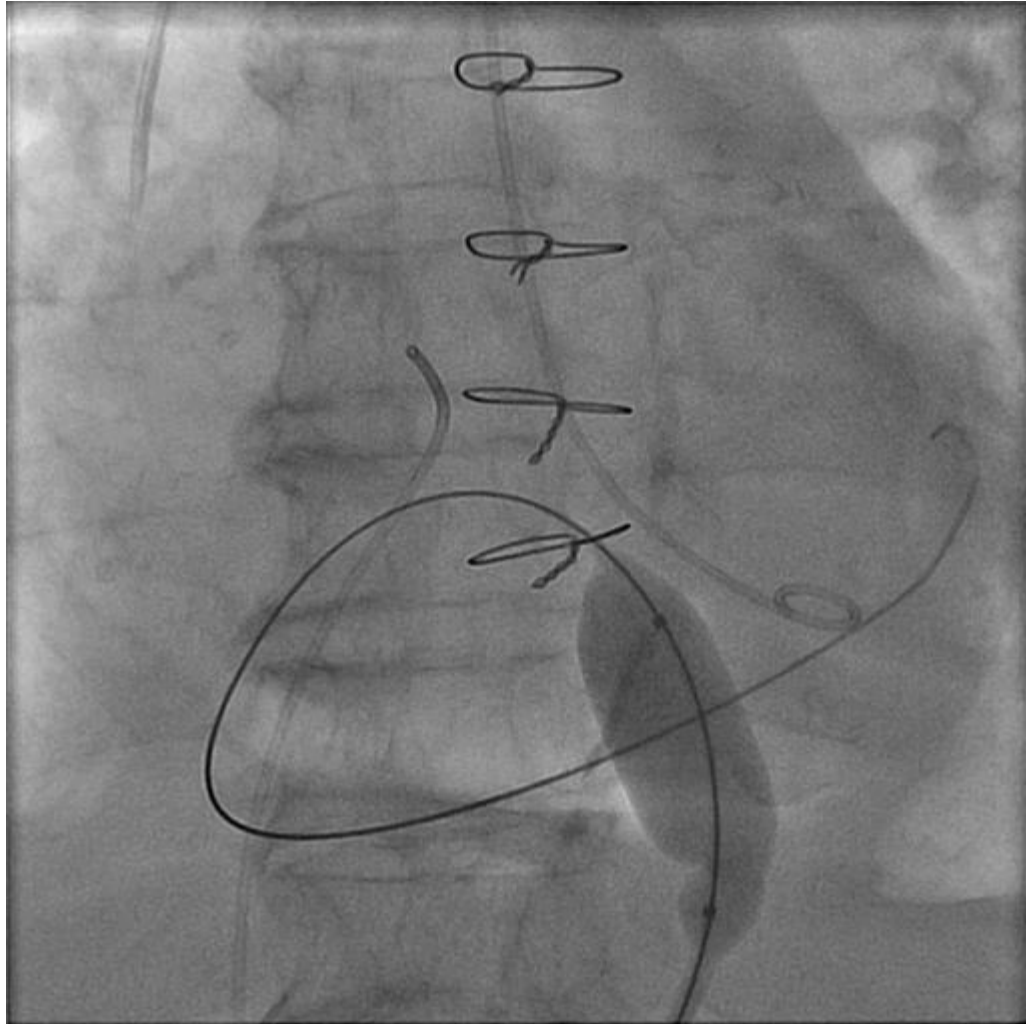
ACORVH

ACORVH

ACORVH

ACORVH

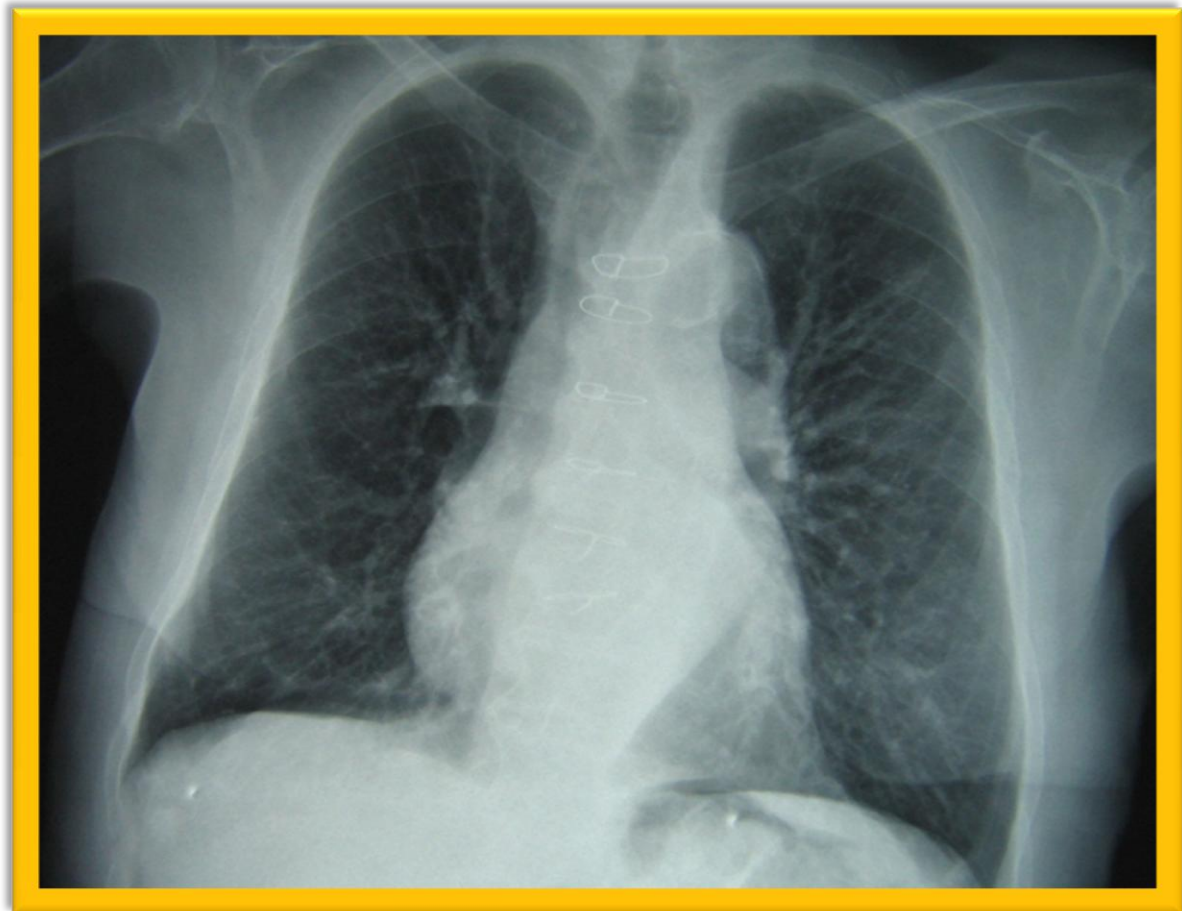
- La pericardiotomia es va realitzar sense complicacions. Poc després del procediment, va cedir el quadre de taponament, es va recuperar la diuresis i va millorar la funció renal (creatinina a l'alta: 0.9 mg/dL).
- El pacient va ser donat d'alta el dia 01/08/2009.
- L'ecocardiograma a l'alta va mostrar embassament pericàrdic lleuger.

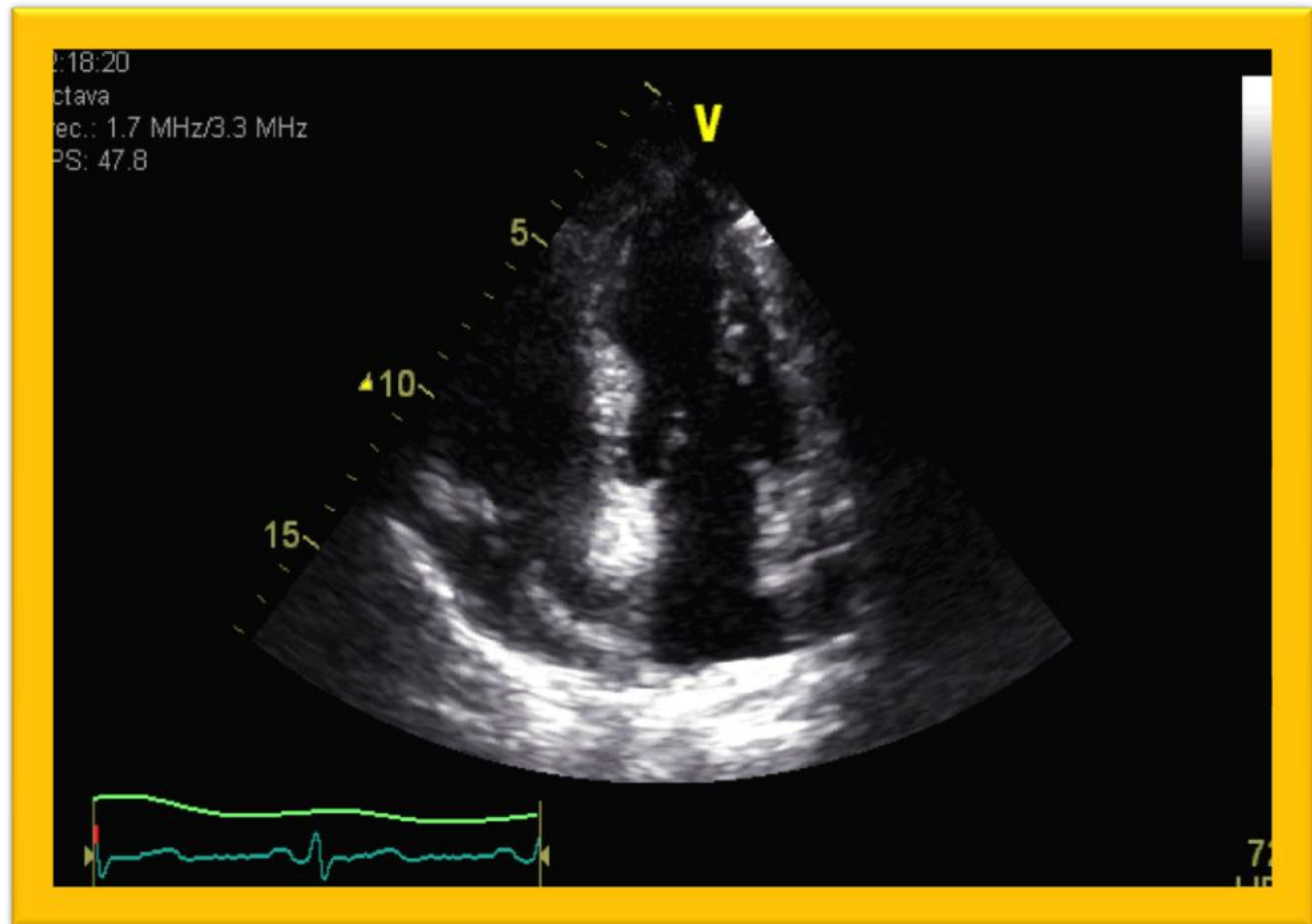
EVOLUCIÓ A L'ALTA:

- Al Juny de 2010 el pacient estava asimptomàtic.

Rx Tórax:

Ecocardiograma:

PERICARDIOTOMIA PERCUTÀNEA AMB BALÓ:

- Hi ha molt poca experiència amb aquest procediment.
- L'experiència més valorable es la que es va publicar al 1993 (Palacios et al.) que correspon a un estudi multicèntric.
- Es va practicar la pericardiotomia amb baló a 50 pacients que presentaven embassament pericàrdic moderat-sever o es trobaven en situació de taponament.
- La majoria de pacients (n=44) tenien una pericarditis neoplàsica (la més freqüent: neoplasia de pulmó).
- La resta de pacients (n=6) presentaven etiologies diferents: idiopàtica, urèmia, HIV i hipotiroïdisme.

Palacios et al. **Percutaneous balloon pericardiotomy for the treatment of cardiac tamponade and large pericardial effusions: description of technique and report of the first 50 cases.** *JACC* 1993; 21:1-5

PERICARDIOTOMIA PERCUTÀNEA AMB BALÓ:

- El procediment va ser exitós (no recidiva del embassament pericàrdic) en 46 pacients després d'un seguiment de 3.6 mesos.
- 2 pacients van requerir intervenció quirúrgica precoç, un per sagnat pericàrdic i un altre per persistència del embassament pericàrdic.
- Els 2 altres pacients van requerir intervenció tardana per recurrència del taponament.
- En alguns pacients va aparéixer embassament pleural esquerra.

Palacios et al. **Percutaneous balloon pericardiotomy for the treatment of cardiac tamponade and large pericardial effusions: description of technique and report of the first 50 cases.** *JACC* 1993; 21:1-5

